

de la variant *enap* en el S. XIII, cita Gudiol, *La vaxella de fusta durant el segle XIII*, B., 1910. De fet, eren de fusta la major part, si bé també de vegades de vidre i bastants de metall, sovint metalls preciosos, almenys l'argent: la Tarifa dels Corredors barcelonins de 1271, al costat de *dos anaps*, que deuen ser de fusta (*EntreDL* I, 155s., §§ 77, 112 i gloss.) també inclou «un *enap d'argent*» (núm. 76). L'usà RLlull sovint: *enap* en *Blanquerna* (*NCL* I, 105.11), «homes qui --- si tornaves viu no't darien un pa ne un *anap* d'aygua» (*Doctr. Pueril*, ed. Gilí, p. 242). I en els *Costums de Tortosa*: «Vestidures feytes, *anaps* d'argent o d'altres arneses, peres precioses o altres --- que --- no-s poden partir profitosament ---»; però després en la *Lleuda de Tortosa* es deu tractar dels vulgars *anaps* de fusta, pel poc preu que paguen: «miller de *enaps*, dóna de corredura, cinc diners», «miller de *enaps* de bruc cavats, 18 drs.» (ed. Oliver, 147, 390, 419). Bast-Bass. (99s.) citen un ex. de *enaps* l'any 1022, un de *anaps* de 1034 i alguns de llatinitzats des de 940.

Kluge va reunir testimonis en baix llatí, gallicà o germànic, de *hanappus* «Trinkgeschirr, Trinkgefäß» en glosses llatines del S. IX (*CGL* v, 583.8) i en les Glosses de Cassel (S. VIII) de la forma *hanap*, amb una *a* intercalada entre la *h* i la *n*, per obra de la pronúncia romànica, que sens dubte es poden considerar reflex del francic (*ARom.* vi, 233-4), si bé no és menys antic l'a.-al. ant. *hnappf* (avui al. *nappf*, *Et. Wb. d. dt. Spr.*). L'origen germànic no pot oferir dubtes, per més que el mot a penes tingui parentela germànica (ags. *hnæp*) i menys indoeuropea coneguda (cf. *IEW*, 561). Veg. variants *nap* i *naf* en *AlcM*, i també *anaf* b.-empord. 'eina hemisfèrica que serveix per enfondir l'obra plana de terrissa' sembla ser el mateix mot, puix que a la Bisbal això també es diu *anap* (*AlcM*, § 2) i té la forma d'un plat de pagès; podria ser que això provinguí de l'a.-al. *hnappf*, car en un terme de tècnica és ben possible que es vagi propagar un mot alemany des de Suïssa fins al NE. de Cat.; majorment constant que venien gent de Borgonya a fabricar *anaps* a Catalunya: «Uguetus burguyó, *enape-rius*» en un doc. de 1286, aduït per *AlcM*.

Anapest, *anapèstic*, *anaplàstia*, *anaplerosi*, *anapleròtic*, V. *ana-*

ANAR, d'una forma AMNARE, evolució d'una variant *AMLARE que es produí en llatí vulgar per una pronúncia descuidada del ll. AMBULARE 'caminar, estar de marxa'. □ 1.ª doc.: orígens (docs. cat. del S. XII).

Des de bon principi el trobem ja en el sentit modern, en què, en combinació amb formes de present com *va*, *vaja*, *vés*, provinents de *VADERE*, ha vingut a tenir el sentit, despullat, vague i elemental, del ll. *ire*: «quan Nostre Séiner Jhesu Crist anave per les terres de Jherusalem ab los seus diciples ---», «quan N. S. *anave* per la terra, sí *anà* él per les terres d'oltra mar; per qué él s'aproximave a la Passió que devie redre

en Jherusalem —tot per zo que-ls falses judeus no-*l* *anassen* cercar en altra terra— ja veng él en les ciutatz ---», *Hom. d'Organyà* (3v6, 7r23, 7v2); «bel fil, portats-vos-en aquest libre a la cort hon *enats*, e mostrat-lo a tots aquells que volen ésser cavaylers novells», Llull (*Ord. de Cav.*, 6v); «no saberen rengar la batayla ni *anar* justats», Jaume I (*Cròn.*, 17). Apareix al mig d'un doc. lleidatà mig llatí de 1158: «B. de M. qui *anava* vas Isllerde --- *anava* al comte --- *anavan* cum illo in Espania» (Balari, *Orig.*, 689).

En textos medievals molt antics i en passatges una mica posteriors però de llenguatge molt conservador, trobem encara el valor més ple i concret en què correspon més aviat al cast. *andar*, fr. *marcher*, ll. *ambulare*, cat. mod. *caminar*: «com lo se-n menave pres e él no volie *anar*, pres-lo pez collons e ---» en un doc. del S. XII escrit a La Corriu, en l'alt Cardener (P. Pujol, *Docs. en vg. de la diòc. d'Urgell*, 4.34); força sovint en les *VidesR*: «quant fo prop del loc, no poc *anar*», «tota la nuyt *anaren*», «conec que Déus no o volia que él *anés*», «con éls no poguessen *anar*» (passatge on tradueix el ll. *ambulare* de Voragine, 599.23), 149r1 (n. 20), 193v1, 141r1, 198v2; i no menys en Llull: «un scuder vench cavalcant en son palafre, qui *anava* molt tost», *Blanquerna* (*NCL* I, 227.8, de nou I, 206.26, 262.11; II, 219.16); o en la *Cròn.* de Jaume I, on correspon a això, de més a més, el valor d'*anadura*: «Nós abraçats ab l'altar ploram tant fort e tant de cor, que per *anadura* d'una gran milla no-ns poguem partir d'aquell plorar» (cap. 451, ed. Ag., 452.9).

Tal fraseologia roman bastant de temps, i l'usava encara Eiximenis en els poemes que després significà: «a menar lo cap e-ls labis / cascuna d'elles apren / davant lo mirall en casa: / davant lo qual estaran / espay d'*anar* una leuga, / guardant com los estarà, / enaxí lur cors girar / e-l labi d'amont levar ---» (III, 54, *EntreDLle.* I, 180, i cf. nota). Però no solament sobreviu poc o molt, fins després, en aquesta mena de frase, car: «jasie que-ls dits corredors si partissen de mi ja lo divenres a vespre --- e tota la nit no feessen sino *anar*: emperò per los passes, que hi són mals, que no hi pot entrar sino un hom --- per roques e per bosquatgics, no pogren ésser a la dita molina tro lo dissapte», doc. pirinenc de 1325 (Finke, *Acta Arag.* III, 480); i un poc més llargament, segons sembla, en certs textos valencians: «com cahia ma drassares; com stava, ma tenies; com *anave*, ma portaves; com venia, ma reebies», Ant. Canals (*Arta de Anima*, 165); «hun hermità --- isqué de la sua cella --- e ere dejuni; e axí com *anave*, trobà hun hom mengant de matí, e, vehent açò, dix entre sí: Oo, mesquí ---», St. Vicent F. (*Sermons* II, 111.23); i així es troba encara en alguns passatges del *Tirant de Martorell* (on no hi ha raó per suposar influència castellana): «per bon espai que foren estats besaren-se, e fon tan saborosa la besada que poguera hom haver *anat* una milla ans que l'una boca no-s partí de l'altra» (*NCL* IV, 176.5, id. en la princeps i Ri., 782).

Per aquest temps això restava només com un record